

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра внутрішніх хвороб тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

факультет ветеринарної медицини

“ ____ ” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Дієтологія дрібних домашніх тварин»**

Галузь знань ветеринарна медицина

Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма ветеринарна медицина

(назва)

Факультет ветеринарної медицини

(назва факультету)

Розробники: Палюх Т.А., доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин;

Дробот М.В., старший викладач кафедри внутрішніх хвороб
тварин

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дієтологія – це наука, що вивчає правила харчування, в тому числі особливості складання раціонів для тварин з різними захворюваннями.

Вивчення цієї дисципліни передбачає опанування основ раціонального харчування тварини в залежності від їх фізіологічних особливостей, віку, фізіологічного стану. Нехтування головних правил раціонального харчування, надмірне фізичне навантаження чи навпаки зменшення рухової активності тварин приводять до виникнення різноманітних захворювань. Головним завданням дієтичного харчування є підбір ефективної, збалансованої дієтотерапії, яке дозволить покращити загальний стан тварини в період інтенсивних навантажень, сприятиме попередженню захворювань травної та інших систем організму.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	
Освітня програма	Ветеринарна медицина	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	–
Семестр	6	–
Лекційні заняття	15 год.	–
Практичні, семінарські заняття	15 год.	–
Лабораторні заняття		–
Самостійна робота	90 год.	–
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	2 год.	–
самостійної роботи студента	4 год.	–

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Головною метою дисципліни є розширення і поглиблення у студентів знань сучасного стану і перспектив розвитку ветеринарної дієтології, наукового обґрунтування використання інноваційних методів обробки, гігієни і безпеки сировини, яка використовується для приготування кормів для тварин.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Дієтологія дрібних домашніх тварин» Анатомія свійських тварин, Біофізика, Біохімія тварин з основами фізичної і колоїдної хімії, Фізіологія тварин, Патолофізіологія тварин, Годівля, Клінічна діагностика хвороб тварин

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

- ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК. 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 2.Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- СК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- СК 4.Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- СК 6.Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- СК 7.Здатність організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.
- СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- СК 13.Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 10. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
- ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

Компетенції Першого дня:

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.
4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.
7. Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.
8. Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди.
9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.
10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.
11. Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.
16. Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.
19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.
24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.
27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

28. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Дієтологія дрібних домашніх тварин» (3 курс, 6 семестр)

Назви змістових модулів і тем	тижні	Кількість годин			
		усього	у тому числі		
			Л	П	С.Р
1	2	3	4	5	6
<i>Змістовий модуль 1. Загальна дієтологія дрібних домашніх тварин.</i>					
Тема 1. Особливості травлення у собак і котів. Потреба в енергії, поживних та біологічно активних речовинах.	1-2	14	2	2	10
Тема 2. Корми для годівлі собак та котів, режими годівлі.	3-4	14	2	2	10
Тема 3. Особливості харчування кошенят і цуценят. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	5-6	12	1	1	10
Тема 4. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічного стану (Особливості годівлі кобелів і котів, Особливості годівлі вагітних і лактуючих самок. Організація дієтичної годівлі службових собак та собак в умовах кімнатного утримання.	7	12	1	1	10
Тема 5. Класифікація дієтичних засобів	8	7	1	1	5
Разом за змістовим модулем 1		59	7	7	45
<i>Змістовий модуль 2. Дієтологія дрібних домашніх тварин за внутрішніх хвороб</i>					
Тема 6 Дієтична годівля за хвороб органів серцево-судинної системи. Дієтична годівля собак і котів за анемічного стану	9-10	19	2	2	15
Тема 7. Дієтична годівля за хвороб нирок та сечовивідних шляхів	11	14	2	2	10
Тема 8. Дієтична годівля за хвороб органів травлення. Дієтична годівля за отруєнь та харчової алергії. Дієтична годівля за хвороб гепатобіліарної системи та підшлункової залози	12-13	14	2	2	10

Тема 9. Дієтична годівля за хвороб обміну речовин. Дієтична годівля за хвороб шкіри та нервової системи.	14-15	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 2		61	8	8	45
<i>Усього годин з дисципліни</i>		120	15	15	90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1 <i>Загальна дієтологія дрібних домашніх тварин.</i>		
1	Особливості травлення у собак і котів. Потреба в енергії, поживних та біологічно активних речовинах.	2
2	Корми для годівлі собак та котів, режими годівлі.	2
3	Особливості харчування кошенят і цуценят. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	1
4	Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічного стану (Особливості годівлі кобелів і котів, Особливості годівлі вагітних і лактуючих самок.	1
5	Класифікація дієтичних засобів	1
Модуль 2. <i>Дієтологія дрібних домашніх тварин за внутрішніх хвороб</i>		
6	Тема 6 Дієтична годівля за хвороб органів серцево-судинної системи.	2
7	Тема 7. Дієтична годівля за хвороб нирок та сечовивідних шляхів	2
8	Тема 8. Дієтична годівля за хвороб органів травлення. Дієтична годівля за хвороб гепатобіліарної системи та підшлункової залози	2
9	Тема 9. Дієтична годівля за хвороб обміну речовин..	2

Всього 15 год.

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Анатомо-фізіологічні особливості травної системи котів і собак найбільш поширених порід.	2
2	Аналіз якості промислових кормів залежно від вмісту вологи та поживності.	2
3	Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	2
4	Організація дієтичної годівлі службових собак та собак в умовах кімнатного утримання.	2
Модуль 2		
5	Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за анемічного стану	2
6	Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за харчової алергії.	3
7	Дієтична годівля за хвороб шкіри та нервової системи	2

Всього 15 год.

5. Теми самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Роль, функції та будова білків. Особливості травлення та обміну білків	15
2	Роль, функції та будова жирів і вуглеводів. Особливості травлення та обміну жирів і вуглеводів.	10
3	Особливості травлення у собак і котів.	10
4	Потреба котів і собак в енергії, поживних та біологічно активних речовинах.	10
Модуль 2		
	Особливості дієтичного годування тварин з порушеним обміном речовин.	10
	Бальна оцінка вгодованості дрібних домашніх тварин. Особливості дієтичного годування за ожиріння	10
	Основні принципи дієтотерапії при недостатності нирок.	10
	Дієтотерапія за хвороб обміну речовин.	15

Всього 90 год.

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних / практичних робіт.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- цифрове навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1 <i>Загальна дієтологія дрібних домашніх тварин.</i>		
Тема 1. Особливості травлення у собак і котів. Потреба в енергії, поживних та біологічно активних речовинах.		

Лекція 1		-
Практична робота 1	Знати анатоμο-фізіологічні особливості травної системи найбільш поширених порід котів і собак Вміти розраховувати потребу домашніх тварин у протеїні, жирах, вуглеводах, клітковині, мінеральних речовинах і вітамінах та вирішувати конкретні завдання з коригування дієтотерапії дрібних домашніх тварин різного віку (новонароджені, юніори, дорослі, старі), фізіологічного стану (вагітні, лактуючі).	15
Самостійна робота 1		10
Тема 2. Корми для годівлі собак та котів, режими годівлі.		
Лекція 2		-
Практична робота 2	Знати сучасний ринок промислових кормів. Вміти проводити підбір промислового корму залежно від вмісту вологи та поживності та його кількості для тварини. Вміти вибирати натуральні корми, обробляти їх і призначати дозу і кратність згодовування.	15
Тема 3 Особливості харчування кошенят і цуценят. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів		
Лекція 3		-
Практична робота 3	Знати види натуральних кормів, методи їх обробки та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів. Вміти Вибирати натуральні корми, використовувати натуральні корми з лікувальною та профілактичною метою.	15
Тема 4 Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічного стану (Особливості годівлі кобелів і котів, Особливості годівлі вагітних і лактуючих самок. Організація дієтичної годівлі службових собак та собак в умовах кімнатного утримання.		
Лекція 4		-
Практична робота 4	Знати потребу в енергетичному харчуванні службових, спортивних, мисливських, і кімнатно-декоративних порід собак. Вміти організувати дієтичну годівлю службових собак та собак в умовах кімнатного утримання, обираючи корми за вмістом протеїну, жирів, вуглеводів, мінералів і вітамінів.	15
Тема 5. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин. Альтернативні дієти.		
Лекція 5		-
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Дієтологія дрібних домашніх тварин за внутрішніх хвороб		

Тема 6. Дієтична годівля за хвороб органів серцево-судинної системи. Дієтична годівля собак і котів за анемічного стану.		
Лекція 6.		-
Практична робота 5	Знати потребу в енергетичному, протеїновому, ліпідному і вуглеводному живленні тварин за хвороб серцево-судинної системи. Вміти організовувати дієтичну годівлю тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи та анемічного стану.	20
Тема 7. Дієтична годівля за хвороб нирок та сечовивідних шляхів		
Лекція 7.		-
Практична робота 6	Знати потребу в енергетичному, протеїновому, ліпідному і вуглеводному живленні тварин за хвороб сечовивідної системи. Вміти організовувати дієтичну годівлю тварин із порушенням діяльності сечовивідної системи.	20
Тема 8. Дієтична годівля за хвороб органів травлення. Дієтична годівля за отруєнь та харчової алергії. Дієтична годівля за хвороб гепатобіліарної системи та підшлункової залози		
Лекція 8.		-
Практична робота 7	Знати потребу в енергетичному, протеїновому, ліпідному і вуглеводному живленні тварин за порушення діяльності підшлункової залози та гепатобіліарної системи. Вміти організовувати дієтичну годівлю тварин із порушенням діяльності органів травлення.	20
Тема 9. Дієтична годівля за хвороб обміну речовин. Дієтична годівля за хвороб шкіри та нервової системи.		
Лекція 9.		-
Самостійна робота 2	Вміти організовувати дієтичну годівлю тварин із порушенням обміну речовин, хвороб шкіри та нервової системи.	10
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/section.php?id=38749>.
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді).
- Раціони Royal Canin - <https://petslike.ua/renal-feline-tuna-pouches>
- Ветеринарна академія hills - https://learn.hillsvet.com/uk_UA/explore-courses/courses/pet-wellness-and-life-stages-nutrition

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Дієтологія дрібних домашніх тварин: навчальний посібник / [М.І. Цвіліховський, Т.А. Палюх, Н.І. Бойко, М.В. Дробот, Н.В. Гаврасьєва]; за ред. М.І.Цвіліховського – К.: НУБіП України, 2025. 272 с.
2. Цвіліховський М.І., Палюх Т.А., Бойко Н.І., Немова Т.В., Дробот М.В., Гаврасьєва Н.В. Потреба тварин в енергії, поживних та біологічно активних речовинах. Методичні вказівки до проведення занять з дисципліни “Дієтологія дрібних домашніх тварин” для здобувачів вищої освіти спеціальності “Ветеринарна медицина” К., «ЦП «КОМПРИНТ», 2026. 36 с.
3. Цвіліховський М.І., Палюх Т.А., Бойко Н.І., Немова Т.В., Дробот М.В., Гаврасьєва Н.В. Дієтична годівля за хвороб обміну речовин. Методичні вказівки до проведення занять з дисципліни “Дієтологія дрібних домашніх тварин” для здобувачів вищої освіти спеціальності “Ветеринарна медицина” К., «ЦП «КОМПРИНТ», 2026. 30 с.
4. Цвіліховський М.І., Палюх Т.А., Бойко Н.І., Дробот М.В., Гаврасьєва Н.В. Корми для годівлі собак і котів, режими годівлі. Методичні вказівки до проведення занять з дисципліни “Дієтологія дрібних домашніх тварин” для здобувачів вищої освіти спеціальності “Ветеринарна медицина” К., «ЦП «КОМПРИНТ», 2026. 27 с.
5. Nutritional guidelines for complete and complementary pet food for cats and dogs 2021. 96 p.
6. Butowski, C.F., Moon C.D., Thomas D.G., Young W., and Bermingham E.N. 2022. The effects of raw-meat diets on the gastrointestinal microbiota of the cat and dog: a review. N Z Vet. J. 70(1):1–9. doi: 10.1080/00480169.2021.1975586.
7. Impact of Nutritional Supplementation on Canine Dermatological Disorders. Marchegiani A, Fruganti A, Spaterna A, Dalle Vedove E, Bachetti B, Massimini M, Di Pierro F, Gavazza A, Cerquetella M. Vet Sci. 2020 Apr 3;7(2):38. doi:

10.3390/vetsci7020038. PMID: 32260299.

Інформаційні ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук
3. library.nubip.edu.ua – Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України.

